

जलसंपदा विभागांतर्गत विविध स्थापत्य प्रादेशिक विभागाकडील मोठ्या, मध्यम व लघु पाटबंधारे प्रकल्पावरील कालव्यांची दुरुस्ती, स्वच्छता, गाळ निर्मूलन तसेच प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन संबंधित जमिन सपाटीकरण कामासाठी स्वामित्वधन (Royalty) आकारणीमधून सूट देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्र. गौखनि-३१/१०१७/प्र.क्र.११/ख-२

मुख्य इमारत, पहिला मजला, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२,
दिनांक : २५ जानेवारी, २०२३.

वाचा:-

- १) मा. सर्वोच्च न्यायालयाचा निकाल/Civil Appeal No.१०७१७/२०१४, No.१०७१८/२०१४, I No.१०७१६/२०१४ and No.१०७१५/२०१४.
- २) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.गौखनि-१०/०५१०/प्र.क्र.२१५/ख, दि.०३.११.२०१०
- ३) महसूल व वन विभाग, शासन अधिसूचना, दि.११.०५.२०१५
- ४) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:- गौखनि-२९/०६१७/प्र.क्र.२७३/ख, दि.१०.१०.२०१७
- ५) जलसंपदा विभाग, शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २००३/२८९/२००३/सिंव्य (कामे), दि.१६.१०.२००३
- ६) जलसंपदा विभाग, शासन परिपत्रक क्र. पाखरण -११.०९/प्र.क्र.१४०/०९/यांत्रिकी, दि.१७.०३.२०१०
- ७) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.गौखनि-१०/१०१२/प्र.क्र.६०३/ख, दि.०१.११.२०२१

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्रातील विविध स्थापत्य प्रादेशिक विभागाकडील मोठ्या, मध्यम व लघु प्रकल्पावरील कालव्यांची दुरुस्ती, स्वच्छता, गाळ निर्मूलन व झाडे, झुडूपे काढण्याची कामे करण्यात येतात. प्रकल्प मातीकामांमध्ये प्रामुख्याने लघु तसेच मध्यम प्रकल्पावरील तलावावरील गाळ काढणे व प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन संबंधित जमिन सपाटीकरण इत्यादी कामांचा समावेश असतो.

एखाद्या भूखंडाचा विकास करताना माती, मुरुम, दगड अशा सर्व प्रकारच्या गौण खनिजाचे उत्खनन करून ते गौण खनिज त्याच भूखंडाच्या सपाटीकरणाकरीता वापरले जाईल किंवा ती अशा भूखंडाच्या विकासाच्या प्रक्रियेतील कोणत्याही कामासाठी वापरली जाईल, त्यावेळी अशा गौण खनिजावर स्वामित्वधन आकारणीस पात्र राहणार नसल्याबाबत संदर्भाधीन क्रमांक ७ अन्वये स्पष्टिकरणात्मक सूचना देण्यात आल्या आहेत.

कालव्यांची देखभाल दुरुस्ती असेल तसेच यातून माती अथवा गाळ काढण्याचे काम असेल जे नियमित स्वरूपाचे देखभाल व दुरुस्तीचे काम असून त्या गाळाचा वापर केवळ सपाटीकरण, शेती सुधारणा, इत्यादीसाठी होतो, अशा वेळी स्वामित्वधन आकारण्याची आवश्यकता

नाही, याबाबत विभागामार्फत अधिक स्पष्टता येण्याच्या दृष्टिने शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

१. जलसंपदा विभागांतर्गत स्थापत्य प्रादेशिक विभागाकडील मोठ्या, मध्यम व लघु प्रकल्पावरील कालव्यांची दुरुस्ती, स्वच्छता, गाळ निर्मूलन व झाडेझुडुपे काढण्याची कामे तसेच प्रकल्प मातीकाम, कोल्हापूरी पध्दतीचा बंधारा दुरुस्ती, प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसन संबंधित जमीन सपाटीकरण इत्यादी कामे करण्यात येतात. स्थापत्य विभागांनी बाह्य अभिकरणामार्फत कंत्राटदाराकडील यंत्रसामुग्रीद्वारे केलेली कालवा स्वच्छता (गाळ उपसा) व दुरुस्तीची कामे नियमित देखभाल व दुरुस्ती असल्याने सदरचे काम **Mining Activity** ठरत नाही. त्यामुळे अशा कामामुळे निघणाऱ्या गौण खनिजावर स्वामित्वधन देय ठरत नाही. तसेच सदर गाळ/मातीचा शेतकऱ्यांनी शेती सुधारणासाठी पुनःश्च वापर केल्यास अशा उत्खनन केलेल्या गाळ/मातीवर स्वामित्वधन आकारण्यात येवू नये.

२. सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येईल.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२३०१२५१५२२००८९१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(स. गो. मोहिते)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

- १) मा मंत्री (महसूल विभाग) यांचे खाजगी सचिव
- २) मा मंत्री (जलसंपदा विभाग) यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा. राज्यमंत्री(महसूल विभाग) यांचे खाजगी सचिव.
- ४) मा राज्यमंत्री (जलसंपदा विभाग) यांचे खाजगी सचिव.
- ५) अपर मुख्य सचिव (महसूल विभाग)यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ६) प्रधान सचिव (जलसंपदा विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ७) सचिव (लाक्षेवि) यांचे स्वीय सहायक, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ८) सचिव (प्रकल्प व समन्वय) यांचे स्वीय सहायक, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ९) सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव /सर्व उप सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १०) सर्व कार्यकारी संचालक, जलसंपदा विभाग.
- ११) सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग.
- १२) अधीक्षक अभियंता, यांत्रिकी मंडळ, नाशिक/नागपूर/पुणे/नांदेड/कोल्हापूर.
- १३) सर्व कार्यकारी अभियंता (यांत्रिकी) जलसंपदा विभाग.